

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนนี้ เป็นการศึกษาโดยวิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) หรือวิธีการทางชาติพันธุ์ศาสตร์ (Ethnoscience) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเข้าถึงความรู้ลึกซึ้งถึงโลกทัศน์ ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยศึกษาภาษาของชนกลุ่มนั้น วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ เพื่อวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยน โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และเพื่อแสดงให้เห็นว่าความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนสะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยสายเลือดและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยนใน 4 ถิ่น ในประเทศไทย คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต และอีก 1 ถิ่น คือในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย

7.1.1 ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน

ผลการศึกษาพบว่า มิติทางความหมายที่แยกคำเรียกญาติทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ทั้งหมดให้ต่างกันภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น มีทั้งหมด 6 มิติ คือ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศ อายุ และการแต่งงาน ซึ่งการใช้มิติดังกล่าวจะคล้ายคลึงและแตกต่างกัน อันส่งผลให้ระบบคำเรียกญาติทั้งระบบคำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานใน

แต่ละถิ่นมีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังนี้

(1) ความคล้ายคลึงกันของระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในแต่ละถิ่น

สำหรับระบบคำเรียกญาติพื้นฐาน พบว่าทั้ง 5 ถิ่น จะคล้ายคลึงกัน คือ มีการใช้คำเรียกญาติตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +4 และรุ่น 0 ลงมาจนถึง -4 และตั้งแต่ญาติในรุ่น 0 มีอายุแก่กว่าตัวเอง ขึ้นไปจนถึงรุ่น +4 นั้น ทั้ง 4 ถิ่น มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างและคำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ ในรุ่น 0 มีการใช้มิติทางอายุและเพศ ในรุ่น +1 มีการใช้มิติทางการเป็นญาติสายพ่อ/แม่ มิติทางอายุและเพศ ในรุ่น +2 มีการใช้มิติทางเพศ และในรุ่น +3 และรุ่น +4 ไม่มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างใด ๆ เลย สำหรับญาติตั้งแต่ในรุ่น 0 มีอายุอ่อนกว่าตัวเองลงมาถึงรุ่น -4 พบว่า จังหวัดตรังและจังหวัดภูเก็ตมีระบบและการใช้คำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกัน ยิ่งไปกว่านั้นยังคล้ายคลึงกับระบบการใช้คำเรียกญาติในรุ่นดังกล่าวในภาษาไทยอีกด้วย จังหวัดภูเก็ตและเกาะปำมีระบบและการใช้คำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกัน

(2) ความแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในแต่ละถิ่น

สำหรับความแตกต่างของระบบคำเรียกญาติพื้นฐาน พบว่า จังหวัดกระบี่มีการใช้คำเรียกญาติในรุ่น +1 สายตรง เพศชาย ที่ต่างจากถิ่นอื่น คือ มีการใช้คำเรียกถึง 2 คำ ดังนี้ ใช้คำว่า /tia1/ และ /pa:3/ เรียกญาติที่เป็น "พ่อ" ดังกล่าว ในขณะที่ถิ่นอื่นใช้คำว่า /tia1/ คำเดียวเรียก และมีการใช้มิติทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติในรุ่น -1 สายตรง คือใช้คำว่า /ha:w1 se:4/ และ /ca:w1 ha:4/ เรียก "ลูกชาย" และ "ลูกสาว" ตามลำดับ ในขณะที่ถิ่นอื่นใช้คำคำเดียวเรียกรวมกันทั้งญาติเพศชายและหญิง คือจังหวัดตรังและจังหวัดพังงา ใช้คำว่า /lu:k2/ และจังหวัดภูเก็ตและเกาะปำใช้คำว่า /jin5/ เรียกญาติ

ดังกล่าว สำหรับจังหวัดตรัง มีการใช้คำเรียกญาติในรุ่น +3 +4 และในรุ่น +2 สายตรง เพศหญิง ที่มีวรรณยุกต์ต่างจากถิ่นอื่นคือ ใช้คำว่า /co:1/ และ /ma:5/ เรียกญาติในรุ่นดังกล่าว ตามลำดับ ในขณะที่ถิ่นอื่นใช้คำว่า /co:4/ และ /ma:4/ เรียกญาติในรุ่นดังกล่าวตามลำดับ สำหรับญาติตั้งแต่ในรุ่น 0 มีอายุอ่อนกว่าตัวเองลงมาจนถึงรุ่น -4 พบว่า จังหวัดตรังและจังหวัดพังงาต่างจากถิ่นอื่น คือ มีระบบและคำที่ใช้เรียกญาติเหมือนของภาษาไทยทุกประการ จังหวัดภูเก็ตและเกาะปឹងต่างจากถิ่นอื่น คือ มีระบบและคำที่ใช้เรียกญาติเป็นภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้งสิ้น ส่วนจังหวัดกระบี่ก็ต่างจากถิ่นอื่น คือ มีระบบและคำที่ใช้เรียกญาติปนกันทั้งของภาษาจีนฮกเกี้ยนและของภาษาไทย

(3) ความคล้ายคลึงกันของระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในแต่ละถิ่น

สำหรับระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน พบว่ามีความคล้ายคลึงกันคือ ทั้ง 4 ถิ่นในประเทศไทยมีระบบและคำเรียกญาติตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +1 และตั้งแต่รุ่น 0 ลงมาจนถึงรุ่น -4 ที่คล้ายกัน สำหรับเรื่องมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติ พบว่าทั้ง 5 ถิ่น ใช้มิติคล้ายกันดังนี้ - ในรุ่น 0 มีการใช้มิติทางอายุและเพศ ในรุ่น +1 มีการใช้มิติทางการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่ มิติทางอายุและเพศ ในรุ่น -1 จนถึงรุ่น -4 มีการใช้มิติทางเพศ สำหรับญาติตั้งแต่รุ่น 0 ลงมาจนถึงรุ่น -4 นั้น พบว่า จังหวัดตรังและจังหวัดพังงา มีระบบและการใช้คำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกันมากที่สุด และยิ่งคล้ายกับระบบและการใช้คำเรียกญาติในภาษาไทยอีกด้วย จังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ตมีระบบและการใช้คำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกัน

(4) ความแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในแต่ละถิ่น

สำหรับความแตกต่างของระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์

โดยการแต่งงาน พบว่าถิ่นที่แตกต่างจากถิ่นอื่น ๆ มากที่สุด คือ เกาะปำนี้้ง ส่วนที่ทำให้ต่างก็คือ มีการใช้คำเรียกญาติตั้งแต่รุ่น 0 อายุแก่กว่าตัวเองขึ้นไป ถึงรุ่น +1 และตั้งแต่รุ่น 0 ลงมาถึงเพียงแค่รุ่น -1 รุ่น -2 สายตรง เท่านั้น สำหรับญาติในรุ่น 0 อายุอ่อนกว่าตัวเอง และ ญาติในรุ่น -1 และรุ่น -2 สายข้างนั้น พบว่าไม่ปรากฏคำเรียกญาติ สำหรับการใช้คำเรียกญาติในรุ่น -1 และรุ่น -2 สายตรง พบว่า จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ตและเกาะปำนี้้ง จะมีลักษณะแตกต่างจากจังหวัดตรังและจังหวัดพังงา คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และเกาะปำนี้้ง จะใช้คำว่า /sa:j2/ เรียกรวมกันทั้งญาติเพศชายในรุ่น -1 และรุ่น -2 และใช้คำว่า /sim1pu:2/ เรียกรวมกันทั้งญาติเพศหญิงในรุ่น -1 และรุ่น -2 ในขณะที่จังหวัดตรังและจังหวัดพังงา ใช้คำว่า /lu:k2khɯ:j5/ "ลูกเขย" และคำว่า /lu:k2pha:j1/ "ลูกสะใภ้" เรียกญาติที่เป็นเพศชายและหญิงในรุ่น -1 ตามลำดับ และใช้คำว่า /la:n4khɯ:j5/ "หลานเขย" และคำว่า /la:n4pha:j1/ "หลานสะใภ้" เรียกญาติที่เป็นเพศชายและหญิงในรุ่น -2 ตามลำดับ สำหรับจังหวัดตรังและพังงาจะมีการใช้คำและระบบคำเรียกญาติที่ต่างจากจังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต และเกาะปำนี้้ง คือ ตั้งแต่ญาติในรุ่น 0 อายุอ่อนกว่าตัวเอง ลงมาถึงรุ่น -4 มีการใช้คำและระบบคำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกับการใช้คำและระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยทุกประการ ยิ่งไปกว่านั้น พบว่าจังหวัดกระบี่แตกต่างจากถิ่นอื่นทั้งหมด คือ มีการใช้คำว่า /sa:j2/ เรียกรวมกันทั้งญาติในรุ่น 0 อายุอ่อนกว่าตัวเอง เพศชาย และ ญาติในรุ่น -1 และ -2 สายตรง เพศชาย

7.1.2 วัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ

ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจื๊กเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น สะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน วัฒนธรรมประการสำคัญที่สะท้อนจากคำเรียกญาติได้แก่ ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ นอกจากนี้

คำเรียกญาติยังแสดงให้เห็นว่า ลักษณะการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน ก็เป็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนของทั้ง 5 ถิ่น อย่างไรก็ตามจากหลักฐานทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมด้านอื่นของคนจีนฮกเกี้ยน แสดงให้เห็นว่า ลักษณะการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน ใน 4 ถิ่น ในประเทศไทย ที่เคยมีมาแต่เดิมนั้น ปัจจุบันบทบาทของสังคมนี้กำลังลดความสำคัญลงกลายเป็นไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อันเนื่องมาจากอิทธิพลของการสัมผัสภาษากับภาษาไทย แต่สำหรับการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส ก็ยังคงเป็นลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนใน 4 ถิ่น ในประเทศไทย สำหรับในเกาะปีนังทั้งลักษณะการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ และการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ ก็ยังคงเป็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนัง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ถึงแม้จะมีการสัมผัสภาษากับภาษามลายู

7.2 การอภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่า มีข้อที่น่าสนใจบางประการเกี่ยวกับคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน คือ

7.2.1 จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาถึงข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการทำงานนั้น ผู้บอกภาษายังได้ให้ข้อมูลถึงการนำคำเรียกญาติไปใช้กับคนที่ไม่ใช่ญาติว่า ในการที่จะใช้คำแต่ละคำนั้น ผู้บอกภาษาหรือผู้ใช้มักจะให้ความสำคัญกับอายุ โดยเปรียบเทียบกับตัวเองเป็นหลัก รวมทั้งการสังเกตจากรูปร่าง หน้าตา แล้วใช้คำเรียกญาติเรียกไปตามอายุ เช่น อายุมากกว่าเรามาก ๆ ก็จะเรียกว่า /kə:ŋ4/ เป็นต้น

7.2.2 จากการที่ผู้บอกภาษาได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำเอา คำเรียกญาติไปใช้กับคนที่ไม่ใช่ญาตินั้น ผู้วิจัยพบว่า มีการนำเอาคำเรียก ญาติของฝ่ายพ่อไปใช้เรียกขานมากกว่าคำเรียกญาติของฝ่ายแม่ ย่อมแสดง ให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อ และการถือเพศชายเป็นสำคัญ

7.2.3 จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ระบบ อาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุก็เป็นลักษณะเด่นในวัฒนธรรมจีนอื่นๆ ด้วยนอกเหนือไปจากจีนฮกเกี้ยน และผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญขึ้นพื้นฐานในทุก ๆ สังคมจีน

7.2.4 จากผลการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีน ฮกเกี้ยนทั้ง 4 ถิ่นในประเทศไทย พบว่าแต่ละถิ่นจะต่างกัน คือ จังหวัดตรัง และจังหวัดพังงาจะมีบางลักษณะของคำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติทั้งที่ สัมพันธ์โดยสายเลือดและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานที่คล้ายกับภาษาไทยมาก ซึ่งต่างจากจังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ตที่เป็นชุมชนฮกเกี้ยนในประเทศไทย เหมือนกัน ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นเพราะประชากรจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ใน 4 ถิ่นดังกล่าว ในอัตราส่วนที่มากน้อยต่างกัน นั่นก็คือถ้าในถิ่นไหนมีประชากรจีน ฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ในอัตราส่วนที่น้อย ประชากรจีนฮกเกี้ยนในถิ่นนั้นก็จะมี โอกาสที่จะถูกกลืนได้ง่ายกว่าถิ่นที่มีประชากรจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ในอัตรา ส่วนที่มาก

7.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นควรที่จะได้มีการศึกษาภาษาตามแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์สืบ ต่อไป เพราะเท่าที่ศึกษาค้นคว้าดูแล้ว พบว่า ผลงานทางด้านนี้ยังมีน้อยมาก

เมื่อเทียบกับผลงานการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์ในแนวอื่น ๆ และโดยเฉพาะผลงานการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกญาติควรจะได้รับ ความสนใจและสนับสนุนให้มีการศึกษามากกว่านี้ ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าศึกษาต่อไป มีดังต่อไปนี้

7.3.1 คำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนในถิ่นอื่น ๆ เช่น ในภาคกลาง ในภาคเหนือ เป็นต้น หรือคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนในประเทศฮ่องกง ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

7.3.2 คำเรียกญาติในภาษาจีนอื่น ๆ เช่น ภาษาจีนแต้จิ๋ว และภาษาจีนกวางตุ้ง ในเกาะไต้หวัน

7.3.3 ศึกษาถึงการนำคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนไปใช้เป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติและหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ รวมทั้งการนำคำเรียกญาติไปใช้ในแวดวงอื่น ๆ

7.3.4 ศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาจีนอื่น ๆ ในพื้นที่บริเวณที่ต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย